כרע נפל · מה כריעה דהתם דאתיא ביה נפילה-בעילה היא אף כריעה דהכא דכתיב 'ופל'-בעילה היא-שכבת על בהמתו: **דעם כספסו לא סוס ידע** · מאי בעיא לאתהדורי כדמפרש דאמרי ליה שרי בלק מאי טעמא לא רכבת אסוסיא: **כרטיבא** · באתו לרעות עשבים לחיים: **אמר להו נעמינא בעלמא** · ליגא משאות ולא לרכוב: אמרה ליה "אשר רכבת עלי": **אקראי בעלמא** · כשאין לי סוס מזומן: אמרה לו מעודך: **מעשה איש** · שאתה בועלי: **סוכנת** · מחממת: **מן הטטים ועד הגלגל** · משאתאו בשטים ועד שנכנסו לארץ ואתאו בגלגל עשיתי עמהם לדקות הרבה: **כל אותן הימים** · שהיה בלעם מלפה לקללכם בשעה שהקב"ה כועס בה כל הקללות מתקיימות: **ס"ג לא זעם ס'** · אותן הימים לא זעם ה': "**אל זועם בכל יום**": קרא הוא: **כעס ועמו רגע** · כדמפיק ליה מקרא "כי רגע באפו חיים ברצונו": **בשעה שעי קמייתא** · של יום זמן קימה שכל שלש שעות זמן קימה לעמוד ממטתו וכועס הקב"ה בשעה שרואה המלכים שמשתחוים לחמה בשעה שמניחין כתריהם בראשם כדלקמן: **כרכלתא** · קירשת"ל בלע"ז: **כל שעתא נמי חיורא** · רוב שעות מתלבנות ומכסכסת שאינה כל שעה בחוזק אדמימות: **סורייקי סופקי** · חפי' כשמכסכסת יש בה שורות שורות אדומות מאד כרגיזותם אבל אותה שעה סולה מכסכסת: **נס פנוס לנדיק לא עוב** · אין נכון לנדיק שיהא מעניש ולא הוה ליה איתים נעמס בשבילו: **אסכס** · שאהב *(הקב"ה) את (אבלהם) ביטלה שורה של גדולה, שחבש הוא בעצמו: **ושנאם** · שסנא בלעם הרשע את ישראל ביטלה שורה של גדולה שחבש הוא בעצמו: **מ"ב קרבנות** · בין פרים לאילים ז' פרים וז' אילים ג' פעמים הרי מ"ב בין פרים ואילים: **אורה אורעא** · מה כריעה דהתם דאתיא ביה נפילה-בעילה היא אף כריעה דהכא דכתיב 'ופל'-בעילה היא-שכבת על בהמתו: **דעם כספסו לא סוס ידע** · מאי בעיא לאתהדורי כדמפרש דאמרי ליה שרי בלק מאי טעמא לא רכבת אסוסיא: **כרטיבא** · באתו לרעות עשבים לחיים: **אמר להו נעמינא בעלמא** · ליגא משאות ולא לרכוב: אמרה ליה "אשר רכבת עלי": **אקראי בעלמא** · כשאין לי סוס מזומן: אמרה לו מעודך: **מעשה איש** · שאתה בועלי: **סוכנת** · מחממת: **מן הטטים ועד הגלגל** · משאתאו בשטים ועד שנכנסו לארץ ואתאו בגלגל עשיתי עמהם לדקות הרבה: **כל אותן הימים** · שהיה בלעם מלפה לקללכם בשעה שהקב"ה כועס בה כל הקללות מתקיימות: **ס"ג לא זעם ס'** · אותן הימים לא זעם ה': "**אל זועם בכל יום**": קרא הוא: **כעס ועמו רגע** · כדמפיק ליה מקרא "כי רגע באפו חיים ברצונו": **בשעה שעי קמייתא** · של יום זמן קימה שכל שלש שעות זמן קימה לעמוד ממטתו וכועס הקב"ה בשעה שרואה המלכים שמשתחוים לחמה בשעה שמניחין כתריהם בראשם כדלקמן: **כרכלתא** · קירשת"ל בלע"ז: **כל שעתא נמי חיורא** · רוב שעות מתלבנות ומכסכסת שאינה כל שעה בחוזק אדמימות: **סורייקי סופקי** · חפי' כשמכסכסת יש בה שורות שורות אדומות מאד כרגיזותם אבל אותה שעה סולה מכסכסת: **נס פנוס לנדיק לא עוב** · אין נכון לנדיק שיהא מעניש ולא הוה ליה איתים נעמס בשבילו: **אסכס** · שאהב *(הקב"ה) את (אבלהם) ביטלה שורה של גדולה, שחבש הוא בעצמו: **ושנאם** · שסנא בלעם הרשע את ישראל ביטלה שורה של גדולה שחבש הוא בעצמו: **מ"ב קרבנות** · בין פרים לאילים ז' פרים וז' אילים ג' פעמים הרי מ"ב בין פרים ואילים: **אורה אורעא**

כרע נפל שכב וגו' °ויודע דעת עליון" השתא *דעת בהמתו לא הוה ידע דעת עליון הוה ידע? דעת בהמתו? דאמרי ליה מאי טעמא לא רכבת *סוסיא? אמר להו שדאי להו ברטיבא, אמרה ליה "הלא אנכי אתונך" לטעינא בעלמא, "אשר רכבת עלי", אקראי בעלמא, "מעודך עד היום הזה", ולא עוד אלא שאני עושה [לך] מעשה אישות בלילה כתיב הכא °ההסכן הסכנתי" וכתיב התם °"ותהי לו סוכנת" אלא "ויודע דעת עליון" שהיה יודע לכוון אותה שעה שהקב"ה כועס בה, והיינו דקאמר להו נביא לישראל °עמי זכר נא מה יעץ בלק מלך מואב ומה ענה אותו בלעם בן בעור מן השטים ועד הגלגל למען דעת צדקות ה' מאי "למען דעת צדקות ה'? אמר להן הקב"ה לישראל: דעו נא כמה צדקות עשיתי עמכם שלא כעסתי כל אותן הימים בימי בלעם הרשע *שאילמלא כעסתי כל אותן הימים לא נשתייר משונאיהן של ישראל שריד ופליט, היינו דקאמר ליה בלעם לבלק "מה אקב לא קבה אל *וגו' אותן (היום) [הימים] לא זעם ה' אל זועם בכל יום" וכמה זעמו? רגע שנאמר °"כי רגע באפו חיים ברצונו וגו'" אבעית אימא °"לך עמי בא בחדריך וסגור דלתיך בעדך חבי כמעט רגע עד יעבור זעם", אימת רתח? בתלת שעי קמייתא כי חוורא כרבלתא דתרנגולא, כל שעתא ושעתא נמי חוורא? כל שעתא ושעתא אית ביה סוריקי סומקי ההיא שעתא לית ביה סוריקי סומקי; ההוא מינא דהוה בשיבבותיה דרבי יהושע בן לוי דהוה קא מצער ליה, יומא חד נקט *תרנגולתא ואסר ליה בכרעיה ואותיב, אמר: כי מטא ההוא שעתא אילטייה, כי מטא ההוא שעתא נמנם, אמר שמע מינה לאו אורח ארעא דכתיב °"גם ענוש לצדיק לא טוב" אפילו במיני לא איבעי ליה למימר הכי, תנא משמיה דרבי מאיר בשעה שהחמה זורחת והמלכים מניחין כתריהן על ראשיהן ומשתחוים לחמה מיד כועס °ויקם בלעם בבקר ויחבוש את אתונו" תנא משום רבי שמעון בן אלעזר אהבה מבטלת שורה של גדולה מאברהם דכתיב °"וישכם אברהם בבקר" שנאה מבטלת שורה של גדולה מבלעם שנאמר "ויקם בלעם בבקר ויחבוש את אתונו" *אמר רב יהודה אמר רב אלעולם יעסוק אדם בתורה ובמצוה אפילו שלא לשמה שמתוך שלא לשמה בא לשמה שבשכר ארבעים ושתים קרבנות שהקריב בלק זכה ויצאה ממנו רות א"ר *יוסי בר הונא רות=בתו של עגלון בן בנו של בלק מלך מואב היתה. א"ל רבא לרבה בר מרי כתיב °"ויטב אלהים את שם שלמה מאד ויגדל [את] בסאו מבכאך-אורח ארעא למימרא ליה למלכא הכי? א"ל מעין קאמרה ליה דאי לא תימא הכי °תבורך מנשים יעל אשת חבר הקיני מנשים באהל תבורך" נשים באהל מאן נינהו? שרה רבקה רחל ולאה, אורח ארעא למימר הכי אלא מעין קאמר הכא נמי מעין קאמר ופליגא דרב יוסי בר חנני דאמר רב יוסי בר חנני בכל, אדם מתקנא חיץ מבנו ותלמידו. בנו-משלמה ותלמידו: אבעית אימא °"ויהי נא פי שנים ברוחך אלי ואבעית אימא °"ויסמוך את ידיו" עליו ויצוהו", "וישם דבר בפי" בלעם-ר"א אומר מלאך ר' יונתן אמר חבה. א"ר יוחנן מברכתו של אותו רשע אתה למד מה היה בלבו: ביקש לומר שלא יהו להם בתי כנסיות ובתי מדרשות °מה טובו אהליך יעקב", לא תשרה שכינה עליהם "ומשכנותיך ישראל", לא תהא מלכותן נמשכת "כנחלים נטיו", לא יהא להם זיתים וכרמים "כגנות על נהר", לא יהא ריחן נודף "כאהלים נטע ה'", לא יהא להם מלכים-בעלי קומה "כארזים על מים", לא יהיה להם מלך בן מלך "יזל מים מדליו", לא תהא מלכותן שולטת באומות "וזרעו במים רבים", לא תהא עזה מלכותן "ורם מאגג מלכו", לא תהא *אימת מלכותן "ותנשא מלכותו", אמר רבי אבא בר כהנא כולם חזרו לקללה חוץ מבתי כנסיות ומבתי מדרשות שנאמר °"ויהפוך ה' אלהיך לך את הקללה לברכה כי אהבך ה' אלהיך" קללה ולא קללות. *א"ר שמואל בר נחמני א"ר יונתן מאי דכתיב °"נאמנים פצעי אוהב ונעתרות נשיקות שונא" טובה קללה שקילל אחיה השילוני את ישראל יותר מברכה שברכם בלעם הרשע אחיה השילוני קילל את ישראל בקנה שנאמר °"והכה ה' את ישראל כאשר ינוד הקנה במים וגו'" מה קנה זה עומד במקום מים וגיזעו מחליף

תורה אור וגו' רחל ולאה דכתיב (בראשית לא) מאהל לאה ויבא באהל רחל: **אורה אורעא** · שאמרה דבורה ליעל [שתהא] ברוכה משרה ורבקה אלא מעין ברכת שרה קאמרה: **ופליגא** · האי דמשמיעין שם שלמה מ"משמך=מעין פליגא דר' יוסי בר חוני: **בנו מעין** · שאיט מקנא בו: **משלמה** · דקאמרי ליה לדוד ייטב אלהים שם שלמה משמך: **ואבעית אימא** · איבעית אימא דקאמר ליה לאליהו "ויהי נא פי שנים ברוחך אלי" ונתן לו אליהו ולא נתקנא בו: **ויפרוך אם ידיו עליו ויצוהו** · אע"ג דהקב"ה לא אל"ל אלא וסמכא אית ידך עליו=חדא אזיל איהו וסמך תרתי: **מלאך** · שמסרו הקדוש ברוך הוא למלאך שלא יניחנו לקלל: **חכם** · נתן בפי בלעם שלא היה מניחו לקלל והייט "ויסר": **מברכותיו אפס למד מס ס"ס בלבו** · דכתיב "ויהפוך ה' אלהיך לך את הקללה לברכה" הוא היה רוצה לקללם בכך שלא יהיו בתי כנסיות ולא נתן רשות, ואמר "מה טובו אהליך": **ריחו נודף** · ממלות: **וירס מלגג מלכו** · מתרגמינן ותתקף מלגג שתהא מלכותו עזה: **וכולם** · כל הברכות של בלעם חזרו לקללה כמו שהיה כוונתו מתחילה: **חוץ מבתי כנסיות ובתי מדרשות** · שלא יפסקו מישראל לעולם: **סקללם לברכה** · אחת מן הקללות הפך לברכה שלא חזרה לעולם ולא כל הקללות לברכות שחזרו: **נעתרות** · נהפכות כמו עתר שמהפך התבואה כלומר נאמנים פצעי אוהב ומהפכות מגאמטת נשיקות שונא: מחליף

[ל"ל ייעיב]

[ל"ל אסוסיא]

[ל"ל שאילמלי ועיין תוספות מגילה כח.]

[ל"ל וסה אזעום לא זעם ה' שלמד שכל אותם הימים לא זעם ה' כ"ש בברכות ז. וקצת שינוי יש בע"ז ה: ע"ש]

[ל"ל תרנגול]

[ל"ל דאמר ר' יוסי בר הונא כך איתא בהוריות י: ע"ש ועיי"ש נמיר כג: ונתוספות שם ד"ה בא בנו וכו' דלא דוקא ע"ש ב' דרות ופ"ש סוטה מז.]

נוסח/מבנה

בלעם ואתונו

מבנה

ב שאילות לבאר את הנאמר מאלה

נוסח

ו) בלעם יודע לבוין השעה שהקב"ה כועס

ב) ודוק הדבר השעה שהקב"ה כועס ומה גורם לכעס

סיא אנרכסס לא הקב"ה

נוסח/מבנה

ב' שלבים בדבר ברכות (קללות) בלעם

ו- מהברכות אופיר להבין מה ה' כוונתו

ב- בסופו של דבר כולם חזרו לקללה חוץ

מאל ר"י יעקב נרס איזהה מהם

רשימת כוונותיו של בלעם פעמים כ.

מבנה/נוסח

טובה קללת אויב (אויב) מברכת שונא (בלעם)

מעלי יז

כמדבר כב

בראשית כח

פסחים כ

ערכין טז: סוטה כב: מז. הוריות י: זיר כב: מ"א ג

שמעים ס

מ"כ כ

כמדבר כז

שם כג

שם כד

*ויהי מלכות [illegible] נוגע [illegible] ה' [illegible] **מ' הרשע [illegible] ד"ל אדניה

דברים כג

מעלי כז

מ"א יד